
**УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
ДРІЖДЖОВОЇ ГАЛУЗІ**

Кравченко О.А., к.е.н., доц.
Бевзенко Х.С.
Діамо Мамаду Пете

Одеський національний політехнічний університет

Сучасний етап розвитку ринкових відносин в Україні вимагає від вітчизняних підприємств активних дій з підвищення ефективності їх функціонування. Питання ефективності підприємства в ринкових умовах господарювання займає центральне місце в конкурентній боротьбі за споживача, який обирає більш якісні, надійні, сучасні, технологічні товари чи послуги за адекватною ціною, чим створює можливість стабільного існування підприємства. У зв'язку з кризою стан економіки значно погіршився, що актуалізує необхідність пошуку шляхів підвищення ефективності діяльності підприємств, аналізу причин і факторів, що стримують їх розвиток.

Зміст категорії ефективність складний та багатогранний, і не існує єдиного визначення цього поняття. Категорія «ефективність» на рівні підприємства характеризує зв'язок між величиною отриманого результату (ефекту) його діяльності й кількістю інвестованих або витрачених у виробництві ресурсів.

Економічна ефективність (ефективність виробництва) – це співвідношення корисного результату і витрат факторів виробничого процесу. Для кількісного визначення економічної ефективності використовується показник ефективності, також це – результативність економічної системи, що виражається у відношенні корисних кінцевих результатів її функціонування до витрачених ресурсів. Складається як інтегральний показник ефективності на різних рівнях економічної системи і є підсумковою характеристикою функціонування національної економіки та отримання максимуму можливих благ від наявних ресурсів [2]. Економічна енциклопедія за редакцією С. Мочерного пропонує визначення ефективності, як – здатність приносити ефект, результативність процесу, проекту тощо, які визначаються як відношення ефекту, результату до витрат, що забезпечили цей результат [3].

Також ефективність – це відносна величина, що характеризує результативність затрат [5]. Кушваха Р.А. пропонує визначати сутнісну характеристику і вимірювання ефективності виробництва як:

- співвідношення результатів і сукупних витрат;
- співвідношення ефекту і витрат на його досягнення;
- досягнення високих результатів з найменшими витратами.

Ефект – категорія, яка відображає перевищення результатів діяльності над витратами, пов'язаними з її здійсненням, у певному періоді часу. Проте абсолютна величина ефекту часто не вказує на ступінь результативності роботи підприємства [4]. Ефективність діяльності підприємства – комплексна оцінка кінцевих результатів використання основних та оборотних засобів, трудових і фінансових ресурсів та нематеріальних активів за певний період часу, це категорія, яка виражає відповідність результатів і витрат підприємства цілям діяльності та інтересам власників [1].

Рівень економічної та соціальної ефективності підприємств дріжджового виробництва залежить від багатьох чинників. Тому для практичного розв'язання завдань управління ефективністю важливого значення набуває класифікація чинників її підвищення [4].

На даний час галузь виробництва дріжджів в Україні поділений між чотирма основними підприємствами: СП ЗАТ «Одеські дріжджі» (м. Одеса з турецьким капіталом), ПАТ «Балекс» (м. Харків), ПАТ «Наdejда» (м. Кривий Ріг з французьким капіталом), ПАТ «Компанія Ензім» (м. Львів).

В 2013 р. ці підприємства продали продукції на суму 480858 тис. грн (табл.). Основним виробником дріжджів в Україні в 2014 р. було ПАТ «Ензім» (м. Львів), яке продало 65 % всієї товарної продукції основних виробників дріжджів на суму 305147 тис. грн. На другому місці за обсягами продаж знаходиться ПАТ «Наdejда» (м. Кривий Ріг, з французьким капіталом), яке продало 18 % дріжджів галузі на суму 129067 тис. грн. На четвертому місці знаходиться СП

ЗАТ «Одеські дріжджі» (м. Одеса, з турецьким капіталом), яке займає 7 % за обсягом продаж на ринку дріжджів України, на суму 46644 тис. грн.

Як бачимо, рівні функціонування кожного з підприємств різні. Деякі з них знаходяться у доброму стані та лідирують на ринку, деякі у скрутному становищі та працюють збитково.

Отже, для підвищення ефективності підприємств дріжджової промисловості запропоновані наступні загальні заходи:

- інноваційні перетворення виробничої бази;
- додаткові інвестиції у розвиток технологічної та виробничої бази;
- реконструкція основних засобів та поліпшення фінансового стану, а саме – залучення нових клієнтів, зменшення собівартості продукції шляхом введення модернізованої техніки;
- підвищення прибутковості за рахунок збільшення обсягів продаж, щоб отримати економію на умовно-постійних витратах, зменшення собівартості реалізації продукції;
- розширення ринку збуту;

Рис. Класифікація чинників підвищення ефективності діяльності підприємства

- зменшення витрат на виробництво (резервом їх зменшення можуть бути альтернативні інгредієнти, інші методи обробки при використанні нового обладнання або технології обробки);
- модернізація виробничої інфраструктури підприємства;
- формування системи мотивації за раціональне використання матеріальних ресурсів.

Економічні показники підприємств дріжджового виробництва України, 2013 р.

Показники	«Одеські дріжджі», Одеса (Турція)	ПАТ «Наdejда», Кривий Ріг (Франція)	ПАТ «Ензім», Львів
1. Виручка від реалізації продукції, тис. грн	46644	129067	305147
2. Питома вага собівартості реалізованої продукції у виручці від реалізації, %	76,75	65	56,9
3. Валовий прибуток, тис. грн	3381	33618	88811
4. Питома вага валового прибутку у виручці від реалізації, %	7,25	26,05	29,1
5. Питома вага матеріальних витрат у витратах на виробництво, %	71,25	59,28	59,70
6. Питома вага адміністративних витрат у виручці від реалізації, %	8	5,8	6,9
7. Питома вага витрат на збут у виручці від реалізації, %	10,6	13,4	12,76
8. Чистий прибуток (збиток)	-5719	6671	768
9. Питома вага чистого прибутку (збитку) у виручці від реалізації, %	-12,3	5,17	0,3

Як бачимо, суттєво підвищити ефективність можливо за рахунок впровадження сучасних методів менеджменту, залучення додаткових фінансових інвестицій на технічне переозброєння, закупівлю нового штату і отримання міжнародних сертифікатів відповідності якості товарної продукції для можливості експорту продукції закордон.

Таким чином, ефективність виробництва (діяльності) підприємства – це комплексне поняття, що відбиває кінцеві результати використання ресурсів за певний проміжок часу, головною ознакою якого може бути необхідність досягнення мети виробничо-господарської діяльності підприємства з найменшими витратами суспільної праці або часу.

Проблема підвищення ефективності виробництва та діяльності підприємства в цілому полягає в забезпеченні максимально можливого результату на кожен одиницю затрачених трудових, матеріальних і фінансових ресурсів. Основні чинники підвищення ефективності роботи підприємства полягають в підвищенні його технічного рівня, вдосконаленні управління, організації виробництва і праці, зміні обсягу та структури виробництва, поліпшенні якості природних ресурсів тощо. Лише вміле використання всієї системи названих чинників може забезпечити достатні темпи зростання ефективності виробництва.

Література

- 1 Бедринець М. Д. Ефективність діяльності суб'єктів підприємництва в сучасних умовах господарювання / М. Д. Бедринець // Бізнес Інформ. – 2013. – № 4. – С. 183 –190.
- 2 Економічна енциклопедія: У 3 т. / Відп. ред. С.В. Мочерний та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – Т. 1. – С. 508.
- 3 Ковальчук І. В. Економіка підприємства: Навч. посібник / І. В. Ковальчук. – К.: Знання, 2008. – 679 с.
- 4 Кушваха Р.А. Ефективність – одна з найважливіших категорій в економіці та її значення в процесі господарювання / Р.А. Кушваха // Науковий вісник. – 2005. – Вип. 15.2. – С. 227 – 229.